

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft - kr.
Félévre 5 „ „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy órára 1 „ - „
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Nagy hirdetés petít sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzori hirdetések alkú szerint jutányos áron (vételnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.)

Két cikk az irodalmi centralizációról.

Debreczen, okt. 11.

II.

Hazánknak nincs magyarabb városa Debreczennél, ezt dicsekvés nélkül elmondhatjuk. De nemcsak maga Debreczen, környéke s pedig nagy környéke is a hamisítatlan nemzeti eszme legtisztább megtestesülése.

Debreczennek és nagy vidékének tekintélyes az intelligenciája is, s ez intelligenciában van annyi irodalommal hivatalból is foglalkozó ember, a mennyi bőségesen elegendő ahhoz, hogy egy társaságban tömörülve a tiszta magyar nemzeti eszmének az irodalom terén külsőleg is hatalmas kifejezést adjon; az irodalommal aktíve nem foglalkozó közönség pedig szintén elegendő volna egymagában is ahhoz, hogy egy, az ő véréből és husából való irodalmi társaságot pártfogásából fenntartsan.

De ez a társaság, ha komolyan hozzájárul nagy nemzeti feladatának teljesítéséhez, nem szükségképpen szorítkozik Debreczenre és környékére; magára vonatkoz minden bizonynyal az egész ország figyelmét, s ha életre való, sem az anyagi, sem az erkölcsi támogatás hiányozni nem fog.

Debreczen egyetemét akar állítani; a közönség lelkes adakozása bizonyítja, hogy egy ilyen magas fokú intézet létesítésére így is alkalmasnak hiszi ennek szellemi erejét, a mely erő pedig mostanság részint kötött erély gyanánt tétlenül hever, részint szétszóródik a hazai sajtó különböző organumaiban.

Erős meggyőződés szerint a közönségnek Debreczen szellemi erejébe vetett hitét Debreczen irodalmi gócponttá emelésével nagy mértékben lehetne erősíteni s áldozatkészségét fokozni.

Erre int bennünket e város multja is. A híres debreczeni kör emléke még nem mosódhatott ki lelkünkől, bár épen egy század választ el bennünket Földiek halhatatlan emlékezetű működésétől.

S ennek a nagy, terhes, de szép és kötelességszerű feladatnak keresztülvitelére a kezdet nehézségeivel sem kell megküzdünk: itt van a Csokonai-kör, melynek élén nagynevű irodalmi és társadalmi férfiak vannak.

Csak ezt kell kimélyíteni és kiszélesíteni Debreczen határain is túl. Be kell vonni e társaságba a nagy környéket, azon azon az alapon, a melyen most áll; munkára ösztönözni a heverő tehetéseket s a munkát érvényesíteni egy fo-

lyóiratban, melynek szüksége, hiánya olyannyira szembeszökő!

Előre hallom az ellenvetéseket, a hangos tiltakozást: kicsinyek vagyunk hozzá, nincs sem anyagi, sem szellemi elegendő erőnk! Közönségünk nem érdeklődik, meghallgatásra nem találjuk!

Hát én ezt a tiltakozást egész határozottan kishitűségnek tartom.

Rendkívül szomorú állapot volna s megalázó szegénységi bizonyítvány e város és környéke kulturális viszonyaira, ha egy ilyen feladat keresztülvitelére elegendő szellemi erővel nem bírna, ha komolyan akarja.

A közönséget pedig **nevelni lehet is, kell is.** De, mint fentebb említém, egész bizonyosan számíthatunk mi e tekintetben a határainkon túleső közönségre is, mihelyt életravalóságunknak csak legkisebb jelét adjuk.

Magában foglalná e társaság a szép-irodalom képviselőinek egész körét. Munkálkodnék ki ki azon a téren, melyet hajlama, foglalkozása magával hoz, s e munkálkodás eredményét bemutatná a nemzet színe előtt a társaság folyóirata, mondjuk havi közlönye.

Csak egyet kívánna meg a társaság működő tagjaitól: legyenek szellemben, felfogásban s nyelvben tiszta magyarok; legyenek hű kifejezői a magyar nemzeti szellemnek s szolgáljanak e tekintetben mintául a főváros világpolgáriassághoz hajló, lázas, beteges írónak.

Képviselné e folyóirat a tudományban a komolyságot és alaposságot, a művészetben és szépirodalomban a tiszta szépet, kerülve Zolát és Ibsent, kerülve a francia hedonistákat, kerülve minden léhaságot és könnyű morált, a mi a főváros életében és irodalmában bizony-bizony naponként erősebben érezhető.

És alakuljon Debreczenhez hasonlóan az ország több tiszta magyar vidékén ilyen irodalmi gócpont, decentralizálni kell az irodalmat, nemes versenytársakat támasztani a fővárosnak, mely ha mindenek felett egyedüli tekintélynek érzi magát, szeszélyessé és kicsinyessé, zsarnokká és igazságtalanná lesz, mint a hatalmasak általában és sok olyan helytelen dolgot megenged magának, a mit, ha versenytársakat érez maga mellett, feltétlenül el fog kerülni.

Ezekre a gócpontokra még abban az esetben is szükség volna, ha fővárosunkat tökéletesen a nemzeti szellem képviselőjeként tekinthetnők; szükséges volna abból a szempontból, a miből szükséges még a leghazafiasabb kormány-nyal szemben is az ellenzék: ellenőrzési szempontból; de szükséges annak

megbizonyítására is, hogy édes hazánkban a kultúra nem valami délszaki növény, melyet, mint valami fényűzési cikket, csak a főváros engedhet meg magának, hanem a nemzet egészét átható eszme, mindennapi kenyér, mely nélkül még a legszegényebb ház sem lehet el csak egy napig is.

Csak ezeknek a gócpontoknak és Budapestnek egymásra halásából, nemes versenyéből állhat elő az a kívánatos állapot, hogy nemzetünk testét egy vér hatja át, egy eszme lelkesít mindnyájunkat: nemzeti nagyságunk s legalább szellemi függetlenségünk mindennél szebb, mindennek felibe helyezett nagy gondolata.

Debreczen Budapest után gazdagságra is, tekintélyre is az elsők, a legelsőek között áll.

Legyen a legelsőek között most is, s mielőtt egyetemét megalapítaná, bizonyítsa be, hogy annak fenntartására csakugyan képes szellemileg is.

Ha több nem, csak a Debreczenben magában felhalmozott szellemi erő megmozdul s tenni akar, tenni óhajt: a kérdés már meg van oldva.

S ennek az erőnek munkába állítása, a nagy célra felhasználása, alkalmazása: a Csokonai-kör vezető férfainak nehéz, de dicsőséges feladata.

Munkájában segíteni, támogatni fogja mindenki, a ki a saját testi s lelki kényelménél magasabb érdeket is ismer; s ilyeneknek — hála istennek! — még mi nem vagyunk szükiben.

Vajha megértenének azok, a kiknek szólok; s a kényelem szeretet utópiának, a kishitűség rajongásnak, az elfogultság sérelemnek ne látná azt, a mit mondtam.

Hanem látná mindenki annak, a mi: nemzeti kulturánk tisztasága iránti szeretetemnek s annak a vágyának, hogy abban e mi szép városunknak is mennél nagyobb része legyen.

(G.)

A galicziai huszárok elítélése.

(A »Debreczen« távirati tudósítása.) Mint szükzavu táviratunkból olvasható: a hadbírótság a galicziai huszárok felett kimondotta ítéletét.

Ez ítélet az önvédelmükért jogosan erőszakhoz folyamodott katonákat halálra és várfogságra ítélte.

Kettőt halálra, nyolcra várfogságra.

Tudjuk, hogy a katonai subordinatio feltétlenül szükséges valami s az ez ellen vétők a legszigorubb büntetést is megérdemlik.

De tudjuk azt is, hogy itt nem a subordinatio elleni vétségéről van szó, hanem ártatlan embereknek egy embertelen altiszt gorombaságai s kegyetlenkedései megtorlásáról.

Egy olyan embertelen altisztnek a kegyetlenkedéseiről, a kiról a saját édes apja is megborzadt s fiát feltétlenül büntetésnek nyilvánította.

Egy olyan altisztről, akit hivatalból kellett volna már régen embertelen bánásmódja miatt fegyelmi vizsgálat alá helyezni s aki csak megérdemelt jutalmát vette el, midőn az elítéltek maguknak igazságot szolgáltatottak.

És épen ezen körülményeknél fogva hisszük, hogy a formákhoz ragaszkodó hadbírósg ítélete nem végleges.

Hiszük s kívánatosnak is tartjuk magának a hadsereg reputációjának érdekében, hogy ez ítéletet helyben nem hagyják, hanem a legenyhébbre változtatják.

Wolafka és a szabadelvűség.

Debreczen, okt. 11.

A debreczeni katolikus hívek hitbuzgó főpapja feltűnést keltő tetteinek számát ismét növelte egygyel.

A mária-radnai ünnepélyen ugyanis Schlauch Lőrincz bíboros jelenlétében Wolafka beszédet mondott s e beszédében megleckeztetette a nemzetet, meg a törvényhozást, meg magát a felkent uralkodót is és nyíltan hadat üzent a már szentesített, életbeleptetett törvényeknek.

Az N. U. szerint »a szónoki hatás eszközeivel előadott beszéd egyes részletei valósággal fanatizáltak a hívőkezreile«

Semmi közünk és hozzászólásunk ahhoz, hogy vallási tekintetben hogyan fanatizál a címzetes püspök, elhiszük neki még azt is, ha nagyon kívánja, hogy ő maga is meg van győződve azokról a csodálatos dolgokról, a

miket a Mária kultusszal kapcsolatban predikál fanatikus híveinek.

De megbetráncozunk azon, hogy egy címzetes püspök a szentesített törvények ellen nyíltan izgat és lázít.

Wolafka ugyanis a Mária-kultusz dicsőítése után egy tekintetet vet Mária országára, már t. i. Magyarországra s elviratja azt, mint a mely az egyházpolitikai törvények életbeleptetése által a pusztulás szélére jutott.

Elmondja, hogy ha Szt.-István első királyunk felkelne sírjából, azonnal visszafeküdne, így látván sülyedni Mária országát.

Épen ezért, több bölcsességet kíván Szt.-István utódainak!

Aztán hevesen megtámadja a felvilágosodás és szabadelvűség bajnokait, a kik — szerinte — felvilágosodást hirdetnek, de ellenségei mind a hitnek, mind az egyháznak.

Végül felszólítja híveit, hogy a szabadelvűség bajnokai s így a szentesített törvények ellen lankadatlanul küzdjenek, a mit a maga részéről megígér nekik.

Ez a tartalma Wolafka ünnepi beszédének, a mihez mindnyájunknak van szavunk kik e nemzet boldogulását az igazi felvilágosodás terjesztésében s nem az elbutítás politikájában látjuk.

Igazat adunk Wolafkának abban, hogy Szent-István csakugyan visszafeküdne sírjába, ha látná Wolafkát és a Magyar Állam hozzá hasonló római katonáit a magyar állam integritása ellen küzdeni.

Kijelentjük, hogy Wolafka Nándor címzetes püspök e durva törvénytámadásában Debreczennek semminemű része nincs, s hogy Debreczen törvény- és alkotmány, nem különben király-tisztelet polgársága lelke mélyéből megbotránkozik az ultramontán pap eme kifakadásain.

Különben, — bár Wolafka a népszerűséget hajhászván, nagyon sokat megenged magának itthon is, — meg vagyunk győződve, hogy a radnai kirohanást Debreczenben végbe nem vitte volna.

Sajnálkozásunknak kell végül kifejezést adnunk, hogy Debreczennek még csak neve is

összeköttetésben lehet egy ilyes reaktionarius ultramontán szerepléssel.

Liberális.

Az ág. ev. egyház egyetemes ülése.

Debreczen, okt. 11.

Az ág. ev. egyház egyetemes ülését tegnap délelőtt nyitotta meg Prónay Dezső báró egyetemes felügyelő, Baltik, Sarkány és Zelenka szuperintendensek, Fabinyi Teofil, Radó Kálmán, Laszkary Gyula egyházkerületi felügyelők, továbbá Radvánszky Béla és Janos bárók, Podmaniczky Béla báró, dr. Szontagh Miklós, góm. Szontagh Pál, dr. Pulszky Ágost, György Elek és Farbak István főjegyzők, az összes esztereki és egyházi felügyelők jelenlétében.

Megnyitó beszédében br. Prónay az egyházpolitikai törvények életbeleptetésére szólva, ezeket mondta:

«Lényeges változások állottak be, — hazánk és egyházunk belső életében. Rézben törvényhozási intézkedések által változott meg az egyház helyzete híveivel szemben, amennyiben az állam megszűnt polgárainak vallásos érzelmei fölött őrködni s ezzel az egyházra hárul az a nagy feladat teljesen, hogy az egyházi élet szorgosabb ápolása által az állam és társadalmi élet erkölcsi alapjait megerősíteni segítse.

Az egyház jövőjét és fejlődését ő nem feltűni kívülről jövő támadásoktól, de csak akkor nem, ha a reformáció lényeges jelentéset át-érezve és megértve, annak szellemében haladunk.» — Fejtezeti továbbá a reformációnak békítő szellemét, mely a legnagyobb ellentéteket el tudta simítani.

Több, az ág. ev. egyházat szigorúan nem érintő ügy elintézése után felolvastattott az egyetemes felügyelő jelentése, mely szerint egy új összeütközés merült fel egyházi kérdésben a vallás- és közoktatásügyi miniszteriummal. A tiszai ág. ev. egyházkerülethez tartozó néhány erdélyi község ügyében vizsály keletkezett a tiszai körület püspöke és az erdélyi konzisztórium között. E nézeteltérésben a miniszter a konzisztórium álláspontjára helyezkedett, daczára, hogy az egyetemes felügyelő terjesztésében szigorúan utalt a zsinati törvényekre, melyeknek az egyház mindig érvényt fog szerezni.

Az úgy ma került az egyetemes gyűlés elé, mely Radó Kálmán, Szentiványi Árpád, György Elek felszólalása után kimondta, hogy mindenben helyesli az egyetemes felügyelő lé-

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Egy és más a mosolyról.

A „Debreczen” eredeti tárczája.

A mosolyról, a kedélynek e virágáról akarok ezuttal egyet-mást elmondani.

Tárgyamul választva, mindenek előtt az azal kellett tisztában lennem, hogy mi is hát voltaképen a mosoly?

Ha megkérdezném olvasóimat, valószínűleg annyi feleletet adnának, a hányan vannak. Ha volna pl. köztük valami morosus öregúr, az azt mondaná: hiábavaló ostobaság; a diplomata: hogy az egy igen czélszerű álarcz, mely alá igazi arczát szépen elrejtetheti; az asszonyok állítanak, hogy nekik fegyverök, s ezt azt hiszem, akadnának tapasztalt férjek is, kik helyben hagynák; ha volna szerelmes fiatal ember, az a derült égbolthoz, mihez hasonlítgatva: a szerelem jelének tekintené; legtöbben pedig az öröm, vidámság kifejezésének nézdelnök.

Hát mind ezek a meghatározások lehetnek jók és igazak, de általában nem kielégítők. En e kérdés megoldása végett először is orvoshoz fordultam. S ezen orvosi véleményre támaszkodva, mondhatom, hogy a mosoly egy egyszerű phisikai processus. Izommunka. Létrejöttét az arcz több, számos izmainak közön-

heti, legtöbb szerepet játszik azonban a szájszögöl az alsó állcsonton húzódó nevető izom: mu culus risorius santorini.

Az idegrendszer működése pedig a mosolynál reflex működés, a mennyiben legtöbbször az érzékekre gyakorolt hatások következtében jön létre. Különösen a látás és hallás viszik a főszerepet. Az izlés és szaglás épen nem szerepelnek. A tapintás által is csak ugy ébreszthetnének mosolyt, ha valakit megcsiklandanánk. Ez azonban nálunk nem szokás; de már a pápuak találkozás alkalmával nem csak megcsikolják egymást, hanem gyengéden meg is vakargatják.

A mi pedig a nevetést, a kacajzt illeti, ennél már a mell izmok, a tüdő légtartalma és a hangszalagok is szerepelnek.

Azt hiszem, ennyi elég lesz a mosolyról phisikai szempontból. Annival inkább, mert főfontosságát nem phisikai mivolt a adja meg. A mosoly a nevetés, a lélek munkája, a kedély virága. S a milyen különbözők az emberi lelkek, s a milyen különbözők az érzelmeik és indulatok tanyái: annyiféle a mosoly. a nevetés is.

Legközönségesebb s mondhatjuk legtermészetesebb: az öröm és boldogság mosolya, az örömmek és jókedvnek kacaja.

Az öröm épen úgy, mint a bánat, hatásal van egész szervezetünkre. A bánat leveri, meglasztja; az öröm élénkíti, felvillanyozza az egész életműködést.

Míg gőnyörködünk, vérünk szabadabb keringésbe jő, szívünk sebesebben dobog, ereink kitágulnak, porusaink megnyílnak, az arcz megfeszül s az egészségnek üde, pirosas színet, rokonszenves melegét veszi fel és ragyog. Az egész test mintegy könnyebb lesz s kedvet érez az ember holmi izommunkára: szeretne táncolni, ugrálni, (kész verebet fogni — mint szokták mondani) énekelni s minden esetben mosolyog és nevet.

Épen azért, mert az anyagcserét így előmozdítja — a jókedélyhangulat a legbiztosabb óvszer sok betegség ellen s leghatásosabb gyógyszer minden betegségben, — kár, hogy receptre nem adják a gyógyszerházban.

A jó kedélynek e praeserváló erejét ismerték az emberek kezdettől fogva. Hiszen már szent könyvünk bölése szerint is van ideje a sirásnak, van ideje a nevetésnek és Isten azért adta a bört, hogy megvidámita vele az ember az ő szívet. A mulatásnak minden időben időt, hogy úgy mondjuk ünnepet szenteltek az emberek, mely alatt minden bohósággal s kezdetben különösen a torzzal magukat jó kedvre, nevetésre ingerelték. Ilyenek voltak a pogány korban a Bachus ünnepek, melyek azonban később erkölcsitelen kicsapongásokká, bachanálákká fajultak, de a melyek kezdetben a kedélyesség nyilvánulásai lehettek. Ilyenek voltak a közepkorban a karnevalok Velence és Florenz utcáin.

péseit s újból felterjesztést intéz a kormányhoz, melyben a legerélyesebben kijelentik, hogy szerzett törvényeinkben gyökeredző jogukból egy lépésre sem tángatlanok s annak érvényesítését követelik!

A konvent ezután áttért a napirend tárgyaira.

A jegyzőkönyvi tárgyak során a theologiai nagybizottság jelentését vették elő, melynek során élénk helyesléssel vették tudomásul, hogy már bizottság tanácskozik azon módok fölött, a melyekkel a három theológiának egyesítése lehetséges volna.

A konventet holnap folytatják.

Árnykép.

Minő fenséges, ritka élvezet az, ha az ember szép csendes őszreahajló estén kikönyököl az ablakvankosra s az élet ezerféle gondjából kiragadja egy megkapó, idyllikus kép, amelynek minden alakja olyan érdekesen vonzó, minden változata oly megkapó, pikáns, hogy szinte bizserégni kezd az erekben a vér és lázas kíváncsisággal lesi a kaleidoszkopszerű változatokat, amik egymásután vonulnak el a nézéssel betelni nem tudó, kíváncsi szem előtt.

A virágillatos, hűs esti szellő pajkosan csapkodja az ember arcát; jólesően hűsíti az égő homlokot s olyan melancholikus bágyadságba ringatja, — amelyből akaratlanul is abba az édes semmittevésebe esik, ahol csupa gyönyör, csupa boldogság az ábrándozás!

Apró, bohókás képek vonulnak el az ember előtt; pajkos leányarcok elevenednek föl a multból, melyeknek mindegyikéhez egy-egy derűs történet van fűzve...

Mikor mindezekkel betelik, fölnyilik az átelles ház első emeletén egy fényes ablakszárny, kihajlik azon egy szép, kis asszonyka és lenéz a sima aszfalt járdára. Lenn lassu, elhaló csoszogással halad végig olykor egy-egy uracs. Különben az egész utca csendes és néptelen.

Szinte áthallom ebben az ünnepies csendben a szép aszony csilingelő hangját; beszédét azonban nem lehet megérteni. Most valami operettből vett melódiát dudol a nagy consol-tűkór előtt és pajkosan habrál bomló, szőke hajfürtjeivel. Megigazgatja duzzadt kebléhez tapadt, rózsaszín mousselin ruháját s azzal leül az asztal mellé. A lámpafény sugárzása beragyogja hamvas arcát; egészen erre fordul, hogy minden vonásai tisztán kivehetőek.

Opálszínű piczi ujjcskáit kibigyesztett vöröspiros ajkaira illeszti és egykedvűen bámul az asztalon szétszórtan heverő arcképcsoporra.

A piczi asszonykát általában nem lehet szépek mondani, olyan közönséges, mindennapi szépség.

Azonban a kellem, báj, mely egész lényén előmlik és arczának a kedvessége kiemelik mégis a többiek közül. Nem lehet kokettak nevezni, bár nyányasságával, tüzes elevenségével lebilincsel, megigéz...

Most föltekint komoran, szemöldökeit durczásan összerántja. Ugyan e perczben megjelenik a fényesen világított szoba falán egy sötétes árnykép, ami nyomban el is tűnik. Negyvenöt, ötven év körüli alacsony férfi jött be. Meghajol a piczi asszonyka előtt és elragadtatással csókolja meg apró kezecskéit.

Az öreg ur beszédbe kezd, csontos kezeivel gesztikulál. Fényes, sima tarkóján a lámpa reflexfénye vibrál. Közélebb hajolt széles szájszélei olykor megnyulnak a mosolygástól. Mindenáron mulattatni akarja az üde, gyermekes arcu asszonykát. Az pedig egykedvűen bámul; igézetesen elmosolyodik, — majd fölkel, kitekint a gázfénnyel megvilágított utcára és újból leül. Nyugtalanul tekintél ide s tovább látszik, hogy izgatott és rá sem hederit a kopasz fejű idős ur beszédjére.

Egy negyedóra mulva ismét megjelenik egy árnykép a világos szoba falán és egy csillogó aransujtásos uniformis tűnik elő. A piczi, modern asszonyka fölgrík helyéről, édesen mosolyog, úgy hogy apró fogorai is vakító fényben kandikálnak elő. Kezet nyújt a szép, magas sugár katonatisztnak, aki hűvvel csókolja meg a feléje nyújtott pufók kezecskéket.

Az idős ur egy 45—50 év körüli gentleman ügyességével fölállt és barátságosan fog kezét a látzólag előzékeny, ügyes magatartású fiatal huszártisztel.

Most mind a hárman helyet foglalnak.

A karcsu huszártiszt háttal ül felém; arcát nem láthatom; csupán a feszes atilla dus aransujtása tündöklök. A piczi, hamvas arcu asszonyka visávi ül a katonatiszttel és folyton cseveg, csicsereg mint egy aranyos kis madár, közbe édesen föl kacag és tombol is örömeiben. Most látszik csak, hogy milyen csókolni való, eleven, életűde kis asszonyka... Az idős urnak csupán pergamentszínű profilja látszik.

Tíz percz mulva csinos szobaleány lép be, fényes tálcán hosszú, vékony nyaku üvegeket és kristály csillogású poharakat tesz az asztalra. Ugy látszik bor van bennök, hogy azonban Sashegyi, Salaxia vagy Risling kabinet, azt nem lehet fölismerni. Az idős ur tölt s a gyönyöző folyadékot föl emeli a gázláng fölé. Mind a hárman föltekintenek. Az asszonyka közbe hamiskásan hunyorint az egyik szemével. Hangos beszédbe fognak; azonban egy szót sem bírok megérteni, csupán az üde, naiv asszonykának hangos kacajja hangzik ide, épp úgy, mintha csak itt csengene a fülembé. Vidáman mulatoznak és mind sürribben kocintják össze a kristály poharakat.

Lenn egyszerre elsötétül az utca; a lámpákat egymásután eloltogatták.

Oda át a fényárban uszó salonban, daczára a nyitott ablakon át beözönlő kellemes hűs, esti levegőnek, valami kiállhatatlan melegség terjenghet, mely bágyaszt, hevít, mint a nyári napsugár. Az öreg ur, aki úgy látszik házigazda, — mellözve az illem szabályait — ledobja a felső kabátját, fölragatja karjain az ingujjakat és megtörli zsebkezdőjével fényes tarkóját. Valószínűleg melege van. Közbe nagyot fúj a gázláng alatt uszó füstgomolyba, amely most mint egy szélrohamtól üzött felhőtömeg foszlányokba szakadt szerteszt.

A fiatal asszonyka rózsás arca kigyul, lángoló pirban ég, szemei csodálatos fényben usznak és olyan epedőn, olyan sóváron szegezi azokat a délczeg katonatisztre.

A fiatal, karcsu huszártiszt izgatottan fészkelődik és a szikrázó gázláng felé fújja cigarettájának bodrodó füstjét. Ugy látszik, gyönyörűséget talál benne. Majd közlebb hajol a kipirult asszonykához, akinek most olyan igézően mozognak kicsiny ajkai s olyan tüneményes fényességgel ragyognak apró fogorai.

Fenséges kép ez a gázfény sugárzásában. Minden mozdulatot, minden változást tisztán ki lehet venni a homályból.

A pajkos kis asszonyka most hunczutul kacsint az öreg ur felé, és apró kezecskéjével rámutat, hogy oda tereje a katonatiszt figyelmét, azután csilingelő hangon kacagni kezd. A sznyókálásból fölérked a kopasz fejű férj és nevetnek boldogan mind a hárman. Azután újból tölt a házigazda, megkínálja vendégét és — isznak! Leteszi a kiüritett poharat és föl emelkedik. Az aranyciradás világos falra most oda vetődik egy árnykép, a mi az öreg ur távozásával lassan, vontatottan eltűnik.

Pár percz mulva a feszes fiatal huszártiszt is fölkel; de felszökik a kaczerkódó, üde asszonyka is és karöltve mennek az ajtó felé.

Azután eltűnik minden. Üresen marad a fényesen világított salon.

Egy negyed óra mulva újból megjelenik az a bájos, modern, naiv asszonyka és kikapó kedvvel trillázik. Ugyanekkor az aszfalt sima tükrén hangos kardesőrtéssel lejt tova az aransujtásos karcsu huszártiszt.

Tanügy.

Esti tanfolyam. F. hó 15-én megnyilik ismét a debr. keresk. akadémián az esti tanfolyam. Az esti tanfolyam tárgyai: egyszerű és kettős könyvvitel, kereskedelmi számtan, kereskedelem és váltóisme és levelezés. A tanítást Zalai Márk és Szojka Gyula akadémiai tanárok heti 8 órában este 8—10-ig vezetik. Tandij a tanfolyam tartamára 20 frt.

Sőt ilyen örömapok voltak ez előtt a lakodalmak is. Neha hetekig ünnepelték.

Apáink — tudjuk — még bolondokat is tartottak, kiknek egyedüli feladatuk volt: hogy őket élceikkel, bohóságikkal mulattassák. Ma már ez nincs divatban, — legalább bilyalakban. Nem mintha ma már nem lehetne fogni bolondot, sőt ma — divat levén a szellemekedés — mindenki maga akar bolond lenni.

Általában elmondhatjuk, hogy apáink többet nevettek, mint mi. Nem csuda hát, ha tovább is éltek! Mi már inkább többet mosolygunk. Ők meg inkább a természet emberei voltak, a kedélynek erősebb kitörései voltak kedvesek előttük, mulatságaik is durvábbak, izgatottabbak voltak. Mi szelidebben mulatunk, szelidebb kifejezést is adunk örömeinknek. S én ezt egészen természetesnek találom. De azért ma sem hiányzik az erőlesebb nevetés s ma is vannak, kik többet nevetnek, mint mosolyognak, kiknek kedélye a legkisebb érintésre is élénk hullámszabja jön. És a ki nevetni, mosolyogni nem tud, az vagy nagyon szerencsétlen, vagy lelki beteg, vagy életunt kedély. Ez utóbbi, a blazírtság, az életunalom mindinkább terjed korunkban. A „Nil admirari“ semmit nem csudálni, mindenféle hatás elől elzárkózni, mind több-több embernek lessz elvévé. Sokan még szenvednek is! Valami olyan felsőbb lényhez illő dolognak

tekintik azt a mesterséges szív- és kedélynyugalmat, vagy jobban mondva fásultságot. Ők nem indulnak meg semmin, nem nevetnek semmin, legfeljebb egy-egy olyan szánalmas, haldokló mosoly jelenik meg olykor-olykor arczokon, a mit azonban igyekeznek nyomban elfojtani, hogy felvegyék azt a nyugodt meg-hatódó szenvedő kifejezést. Az ilyen téli arczokat én nem szeretem, én Arany Jánossal tartok s azt mondom ő velem:

„Csillogó szem, mosolygó arc,
És az, a mit szívem óhajt.“

Igazán is! Gondolható-e valami kellemesebb egy mosolygó arcnál, melyről a boldogság sugárzik! Hát még egy mosolygó bájos női arcnál; bájos, mert mosolyog, mert mosolyával elbájol, megbüvíből bennünket.

Csillogó szem, mosolygó arc!... A szem ragyog s az a pajkos mosoly játszan látszik az arcz finom vonalaival, kis gödröket alkot... Bizony, ha tudnák a hölgyek, hogy mennyit nyer arczuk egy mosolylyal: többet mosolyognának, — de hát egyik sem tudja...

És hányféleképen tud mosolyogni az a szép női arcz! S ki tudná melyik bájolóbb: az a félénk szemérmes mosoly-e, mely az első balban deríti arczát, vagy a későbbi derült boldog mosoly? Vajjon a barnának hamiskás mosolya, mely bátorít és kétségbeelit egyszerre,

vagy az az ábrándos mosoly, mely a szókének arczán tévedez?

Izlés dolga; arról pedig: non est disputandum!

De vannak másnemű mosolyok is. Mint pl. a gögnek, az önteltségnek gunyos, fölsem vevő mosolya; az életunt világfinak blazirt, öngyilkoló mosolya stb. Minden léleknek megvan a maga külön mosolya; még szegény örültek, hülyék is vannak, kik örökösen mosolyognak.

A mosolyok szépségét azonban a lélek szépsége adja meg. A rút lelkületűek mosolya valóban már nem is mosoly. A meghasonlott kedélyű ember mosolya olyan keserű, nines vilányozó ereje; míg a derült lélek magával ragad. A gonosz lelkületű ember arczán gonosz, kárörvendő — a buta ember arczán ostoba vigyorgássá változik. A sátán is; mosolyog — csak hogy kajánul.

De practikus korunkban a mosolyt művésziileg alkalmazzuk is. Őh! nem mindig a jókedv, a boldogság, a megelégedés szüli azt. Vannak betanult, kötelességszerű mosolyok is. S milyen nagy hasznát vesszük sokszor az ilyen mosolyoknak!

A leány mosolyog unalmas udvarlójának ostoba bókjain — illedelemből.

(Folyt. köv.)

Színház.

A mintaférj.

Színházunk igazgatója, Tiszay Dezső az ujdonságok színrehozásában nem marad a többi vidéki színigazgatók mögött, bár az előadásra megszerzett darabok a színműirodalom selejtes részét képezik.

Az eddigi ujdonságok legalább arra mutatnak, hogy azok megválasztását illetően Tiszay kissé elhamarkodja a dolgot. Csupa Vaudeville-szerű, kevésbé szellemes, de annál több trágársággal és durvasággal megrakott darabok kerültek eddig színre.

A nyári publikumnak jók voltak ezek, de a mi, minden tekintetben disztíngált izlésű publikumunk az ilyet nem veszi be.

A mi közönségünket, ha csak ilyen reper-toirt fog ezentúl is nyújtani Tiszay, nem fogja kielégíteni.

Valebreque ur meglehet, hogy sikereket tudott aratni Páris külvárosi, munkásnépből álló, színházlátogató közönsége előtt, de a németből átglyt silánysága a mi közönségünket hidegen hagyja.

A darabnak erkölcsstelen, frivol meseje van s e diszes tulajdonságai mellett még rettenetesen ügyetlen is. Malivand tőkepénzes ur a „Mintaférj”, titokban megcsalja a feleségét Clementina kisasszonnyal. A telefon azonban árulója lesz s gyaout ébreszt az asszonyban. A gyanu azonban eloszlik, mivel Malivandné asszony jevét Jovelin urat csipi meg Clementine kisasszonnyal, ki azért tartja erőszakkal magánál, hogy kedvesének a „minta férjnek” becsületet mentse.

Belejártszik még a dologba egy Tibaudier ügyvéd is, kinek szintén gyöngéd viszonya van Clementina kisasszonnyal.

A kibonyolítás nem elégíti ki a várakozást, mert a „minta férj”-et nem leplezik le, az ártatlan szenved, s így a legprimítivebb költői igazságszolgáltatás is vakmerően arcul van ütve.

Épen most emeltük fel szavunkat a fővárosi színházak e féle francia frivolitási ellen is, és tiltakoztunk az ellen, hogy a mi közönségünket, melynek izlése idáig még le nem szállott, ilyenekkel pertraktálják. Tiltakozásunknak ismételtelen a leghatározottabban kifejezést adunk.

A mi egyébként magát az előadást illeti: csak általánosságban kívánjuk megjegyezni, hogy a szereplők, különösen Tapolczay és Loscsarekné szinte ijesztő hűséggel alakítottak szerepeiket, s azt bizonyították, hogy jó darabokban is nagyon le tudnak kötni a közönség figyelmét, ki tudnak elégteleni azok várakozásait, kik nem csak minden aron mulatni, de a művészetben gyönyörködni akarnak.

Pályázat a színházra. Boczkó Sámuel színházi felügyelő a reper-toir silányságát tekintve, arra a meggyőződésre jutott, hogy egyenes érdeke a debreczeni színház nívauja fentartásának és a színház látogató közönségnek, hogy a debreczeni színházra a pályázat minél előbb kiírassék s mód nyujtassék arra, hogy a vidék elsőrangú színigazgatói minél nagyobb számban pályázhassanak a czirka 12—14000 fital szubvencionált színházra.

E czélból a színházi felügyelő lépéseket tett arra nézve, hogy a színházi bizottság sürgősen összehívassék és előterjesztendő jelentése folytán még a jövő hét folyamán pályázatot hirdessen a színházra.

Sport.

Budapesti őszi lóversenyek. A lóverseny mai napján a rossz idő dacára szép közönség jelent meg a turfón. A futamok sport szempontból igen érdekesek voltak.

Lóverseny Kolozsvárott. Az erdélyrészi falka vadász-társulat október 13-án versenyt rendez. Versenybírák: Gróf Bánffy György, Galgóczy Tivadar altábornagy, báró Feilitusch Arthur. Vitabírák: Gróf Bánffy György, Galgóczy Tivadar altábornagy, báró Wesselenyi Béla. Pályafelügyelő: Illyés Viktor. Indítók: báró Zeyk József, Fehérváry Jenő,

Mázsáló: Br. Bánffy Ernő. Társ-titkár: Koltói gróf Teleki László. Versenytitkár: Ifj. gr. Bánffy Miklós.

Ujdonságok.

* **Kamarai elnökválasztás.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara tegnap elnökválasztó közgyűlést tartott Boczkó Sámuel főkapitány, mint a kamara újraalakítására kiküldött központi bizottság elnökének elnöklété alatt. Az elnökválasztó közgyűlésen a kamara összes beltágjai és a kültagok többsége is megjelentek. A választás eredménye a következő: Elnökke megválasztott Szabó Kálmán nagykereskedő 27 szavattal, alelnökké lettek a kereskedő osztály részéről Mayer Emil az „István-gőzmalom” részvénytársaság igazgatója, az iparos osztály részéről pedig Serly Ede az iparoskör. elnöke. A kamara elnöki állásra Zádor Lajos nagykereskedő 5 és Szécsi Lajos, a kamara hosszú időn át volt elnöke 1 szavattal kapott. A választásról felvett jegyzőkönyvet Boczkó Sámuel főkapitány felterjeszti a kereskedelmi miniszterhez a választás megerősítése végett.

* **Simonffy polgármester jubileumához.** Mint értesülünk, a debreczeni színtársulat tagjai Tiszai Dezső vezetésével a színter küldöttségileg fognak tisztelni Simonffy Imre kir. tan. polgármester előtt jubileuma alkalmából, hogy jó kívánalmakat tolmácsolják. — Vasutársaságok jubileumi ajándéka. Simonffy Imre kir. tan. polgármesternek holnap tartandó 20 éves polgármesteri jubileumára a debreczeni vasutársaságok meglepő szép emléktárgyat készítetttek. Az impozáns ajándék ma este érkezett meg, gondosan csomagolva. A tárgy: egy tömörreztből készült barokk stílusú gyümölcs állvány. gazdag aranyozással. A csaknem félméter magas állvány tetején egy szintén ezüztből való nő alak áll, balkezeben koszorút, jobbjaiban egy feloldalt fektetett paizst tartva, melyen a vasutiak jelvénye, egy szárnyas kerék látható. Az állvány közepéből nyulik ki a két gyümölcstartó kagyló, öblében gazdagon aranyozva. Alól a dombor talpazaton, a kagyló alatt két gyermek alak ül, kezeikben virágcsokorral. Közük, a domboraton elől látható a város és a polgármester családja címere, egy keretben, pompás emailrozással. A címerek alatt S. I. A hátó lapon 1875—1895. van fekete számokkal. A remekmű emléktárgyat a debr.-h.-nánási vasut, a debr.-füzes-abony-ohat-polgári vasut, a debr.-derecei, n.-léti vasut, a debr. helyi vasut és a debr. iparvasut társaságok ajándékozzák s már ma is megtekinthető a Szent-Királyi Tivadar főtéri üzletének kirakatában. Sorrendje a Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester jubileuma alkalmával 1895. évi okt. hó 12-én d. e. 11 órakor tisztelő küldöttségeknek: Ev. ref. lelkészkar s presbiterium. R. kath. papság Róm. kath. egyházi-bizottság és iskolaszék. Ág. ev. egyház presbiteriuma. Izr. hitközség és izr. szent egylet. Autonom orthodox izr. hitközség. Biharvármegyei küldöttség. Hajdú-Szoboszló város küldöttsége. Ev. ref. főiskola tanárkara. Állami főreáliskola tanárkara. R. kath. gimn. tanárkara. Kir. gazdasági tanin. tanárkara. Kereskedelmi akad. felügyelő bizottsága és tanárkara. Kereskedő társulat. Ev. ref. felsőbb leányiskola. Á. á. v. debreczeni üzletvezetőség. Királyi pénzügyigazgatóság. Vereskereszt-egylet. Debreczeni jótékony nőegylet. Ipar- és ker. kamara. Ev. ref. főiskola gazdasági bizottsága. Gazdasági egylet. Viczinális vasutak és helyi vasut igazgatósága. Debreczeni orvosgyógyász-egylet. Ev. ref. tanítótestület. R. kath. tanítótestület. 1848—49. honvédek. Jogász- és tisztviselőkör. Polgárikör. Iparoskör. Debreczeni tisztviselő egylet öns. egylete. Ev. ref. főiskola önképzőkör és a joghallgatók segélyező egylete. Kölcsonos segélyező egylet. Közraktár. Iparos ifjak önk. egylete. Önkéntes tűzoltó egylet. Debreczeni színtársulat, Debreczeni

hirlapírók. Városi nyomda személyzet. Az ünnepélyt rendező bizottság.

* **A debreczeni lelkészek a vereskereszt-egylet érdekében.** A magyar szent korona országai vöröskereszt-egylete számára a Debreczenben lakó papok közül: dr. Wolafka Nándor r. kath. plébános, továbbá Némethi Lajos és Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész urak már régebben nyújtott adakozásuknál fogva ezen humanus egyletnek tagjaivá lettek. — A városunkbeli többi különböző felekezetű lelkészek ezen emberbaráti szereteten alapuló egyletnek következő becses adományokkal lettek tagjává: Kiss Áron ev. ref. püspök 10 frt, Kiss Albert ev. ref. lelkész 10 frt, Krausz Vilmos főrabbi 10 frt, Dicsőfi József ev. ref. lelkész 6 frt, Matterny Lajos ág. ev. lelkész 6 frt. Koszorus Lajos s. k. vöröskereszt-egyleti választmányi alapító tag.

* **A bíróságok tagjai a polgármesternél.** A kir. bíróságok helyben lakó tagjai, rangban legidősebb tagtársuknak — Puky Gyula kir. táblai elnöknek — vezetése alatt ma (pénteken) délután 3 órakor teljes számmal megjelentek Simonffy Imre polgármester urnál s az őszinte szeretet és benső ragaszkodás meleg érzelmek kifejezésével kívántak szerencsét 50 éves közhivatali s 20 éves polgármesteri szolgálatiuk évfordulója alkalmából, mire a polgármester ur hasonló szívvelyes köszönettel válaszolt.

* **Gyógyszerum Debreczenben.** A beteg gyermekeket százával pusztította eddig a difteritis, mely ha befészkelte magát valamelyik községbe, a gyermek generációt kiölte. Legszomorúbb volt azon körülmény, hogy az orvosok csaknem tehetlenül állottak e veszedelmes ragályal szemben. Így történt az is, hogy mikor Aradmegyét végigpusztította tavaly a difteritis, a belügyminiszter néhány unczia szerumot küldött a községeknek. Glogovác község orvosa azonban visszaküldte egy jelentés kíséretében, melyben örvendően jelenti, hogy Glogováczon nincs szükség gyógyszerumra, mert ott a difteritisz járvány teljesen megszűnt. Felülvizsgálta az ügyben. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a veszedelmes gyermekbetegség csakugyan megszűnt, mert a különben népes községben már nem volt — gyermek. Nálunk Debreczenben csak szörványosan lépett fel a ragályos betegség, mi kedvező jele egészségügyi viszonyainak. A gyógyszerum nálunk alig lett használva. Ma azonban Dr. Ujházi Károly, kerületi orvos egy beteg leánykát beoltott vele. Az eredményt néhány nap múlva tudatjuk olvasóinkkal.

* **Esküvő.** A debreczeni intelligens körök két kedves ismerőse Jerney Margit kisasszony, Nyers Lajos kuriai bíró mostoha leánya és dr. Falussy Árpád budapesti ügyvéd, kit Debreczenhez rokonsági kötelékek is fűznek, e hó 15-én esküsznek egymásnak örök hűséget a budapesti kálvintéri ev. ref. templomban.

* **Vizsgálat az anyakönyvi hivatalban.** A városházán kényelmesen berendezett polgári anyakönyvvezetői hivatalban az eddigi kezelés felülvizsgálására s általában a még szükséges utasítások megadására ma megjelent Dumbrava László állami anyakönyvi felügyelő. A felügyelőt Vecsey Imre anyakönyvvezető fogadta s mutatta be a hivatal eddigi működésének eredményét. A minden tekintetben precíz működés felett a felügyelő nem késett legteljesebb megelégedését nyilvánítani s elismerését kifejezni az anyakönyvvezetőnek. Holnap délelőtt az anyakönyvi felügyelő Ferenczy Elek, a b-ujvárosi járás főszolgabírójának kíséretében H. Dorogra, azután Nánásra megy ugyancsak az anyakönyvvezetés vizsgálata czéljából. Ha ott végzett, a megye többi községeibe látogat el, aztán Szabolcs és Zemplén megyékben tesz körutat, melyek szintén az ő kerületébe (III. kerület 220 anyakönyvi kerülettel) tartoznak.

* **A dohány származása.** Egy arab regé így adja elő a dohány származását. Hajdan a próféta áthaladt egy mezőn és egy kigyót talált, mely a hiedeltől meg volt dermedve. Megesett a szíve az állaton, felemelte és melegengette. Amikor a kigyó magához tért, így szólt:

— Isteni próféta, tudd meg, hogy én most téged meg foglak marni.

— S miért? kérdezte Mohamed.

— Mert a te fajod üldözi az enyémet és kiirtani iparkodik azt.

— De nem visel-e a te fajod is naponkint ádáz háborút az enyém ellen? válaszolt a próféta. S aztán, hogy lehetsz oly hálátlan, hogy megfélekedzel ily hamar arról, hogy én mentettem meg az imént életedet?

— Hála nincs e földön, felelt a kigyó, s ha meg is kimélnék, később csak megölnél te vagy valamelyik fajtádbeli. Allahra mondom, meg foglak marni.

— Ha Allahra esküdtél, úgy én nem akarok hitszegésed oka lenni, szólt a próféta és ezzel kezét odatartotta a kigyó szájához.

A kigyó megmarta őt; ő azonban ajkaival kiszívta a sebből a mérget és kiköpte azt a földre. És azon a helyen a földből növény sarjadott, amely egyesíti magában a kigyó mérget és a próféta irgalmasságát.

E növényt az emberek **dohány** nak nevezik.

* **Mezőgazdák figyelmébe.** A megalkult birtokos gazdaságok alapszabályai a közgyűlés részéről jóváhagyatván, figyelmeztetjük a birtokosokat, hogy a mezőri illetményeket a pénztárnokoknál fizessék be, mert különben az illetmények közigazgatási uton is be fognak szedtetni.

* **Lopás a tanyán.** Berkes István atnyásgazda ma jelentést tett a III. ker. renőrkapitányságnál, hogy őt az éjjel meglópták.

— Kire gyanakszik?

— Hát kérem gyanakszom én mindenkire.

— De mégis legjobban kire?

— A feleségemre.

— Csak nem gondolja, hogy a felesége lopta volna meg?

— De hogy is nem! Ugy lop az kérem mint a szarka, mióta külön élünk.

— Vagy úgy!

— Az ám! Még most is azt hiszi, hogy felesége vagyunk.

— Mit lopott?

— Lisztet, buzát meg ilyen fajta apróságokat.

— Meginditsuk a nyomozást!

— Bánom is én, kérem. Csak arra kérem a tekintetes kapitány urat, hogy ne h e z t ö r r e n y t o l v a s s o n a e asszony fejére, mert nehezen veszi be a j ó t a n a c s o t !

* **Tökölly Imre és Zrínyi Ilona arcképe.** Tökölly Imrénének és Zrínyi Ilonának, a magyar történelem eme két nagy alakjának 1690-ben készült eredeti arcképe Marpus of Bath birtokában van, a ki a két képet davonshieri kastélyában őrizteti. Mivel mindenképp főlött kívánatos volna, hogy ez a két kép, mint nagybecsű ereklye, a történelmi kiállításon látható legyen, Széchenyi Béla gróf, a történelmi főcsoport elnöke, magánösszeállításai révén megkezdte a tárgyalásokat, hogy a két képet a kiállítás számára megszerezze.

* **A vármegyei kisebb tisztviselők helyzete.** A vármegyei alóbrangú tisztviselők, vagyis a segéd- és kezelőszemélyzet tagjai nyomasztó helyzetük javítása végett újabb lépéseket hoztak a törvényhozásnál. Beláták, hogy helyzetük még évek során át sem javul meg, ha csak a költségvetés tárgyalása alkalmával a vármegyei segéd- és kezelőszemélyzet fizetésének javítására valamely összeg felvételét a képviselőház el nem határozza. Ez irányba mozgalmat indítottak meg s a vármegyei tisztviselők már fel is kérték megújítást a képviselőház és Darányi Ignác képviselőházi alelnököt, hogy az országgyűlésen esetleg a bizottsági tárgyalás alkalmával ügyüket szóba hozzák.

* **A felekezeti tanárok nyugdíja.** A felekezeti tanárok nyugdíja ügyében

eljáró bizottság mint félhivatalosan jelentik, eddig 21 intézetnek mintegy 200 tanárát vette fel a nyugdíjintézet tagjainak sorába. A bizottság még nem dönthetett a szerzetes rendnél tanári minőségben eltöltött szolgálati idő beszámításának s ezzel kapcsolatosan a viszonyosság kérdésének megállapításában. Egyébiránt a jelentkezett, de még eddig a nyugdíjintézetbe fel nem vett tanárok nyugdíjigényét nem alterálhatja az a körülmény, hogy ügyöket még véglegesen el nem bírálták, mert nyugdíjra való igényöket már a jelentkezésnél megszerezték.

* **Kosciusko szíve.** A lengyel szabadsághős bátor szívét, melynek minden dobbanása a független, szabad Lengyelorszáért volt, október hó 15-én Morosini vezíri családi kápolnájából (Lugano mellett) a Rapperszoylban (Zürich mellett) épült lengyel muzeumba szállítják. Az átszállítást Brochocki gróf a muzeum adminisztrátora eszközli. Az átszállítás alkalmával tartandó ünnepélyre nagyban készülődnek a lengyelek.

A vallás örültje.

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, okt. 11.

Tegnap lapuukban részletesen megírtuk Szabó István nyomdászsegéd esetét s ma ismét a következő részleteket írhatjuk:

Szabó Istvánt tegnap d. u. 3 órakor meglátogatta Dr. Kenéz Gyula kerületi orvos. A mikor az orvos a szobába belépett, a nyomdászsegédet ágyában fekvő de ébren találta. Azonnal megvizsgálta a beteget és a következő eredményre jutott: A fiu atya az anyja vallomása szerint, szintén szenvedett hyszteriában, minek következtében a fiuval most felmerült eset az örökösök kór kifolyása. A kevés foku iskolai képzettségű, évek óta egyoldalú munkáa foglalkozó ember anyyira elvesztette ítélőképességét, hogy az most már csak időben és térben mozog.

Az egymáshoz egészen közel álló apró szemek, a keskeny homlok és az egyenletlen növesü koponya behatással volt az agy ki-fejlődésére. A hibás növesü koponya következtében rendszerenül fejlődött ki az agy is es innen van az, hogy a fiu meghibbant eszében. Az orvosok véleménye szerint a fiuak nem a betűszekrényből, hanem az elmegógyintézetben van a helye.

Érdekes volt, hogy a mikor az orvos azt kérdezte tőle, hogy mit álmodott rövid gondolkozás után így felelt:

— Az előttem megjelent ősz ember meglátotta, hogy azt bárkinek is megmondja.

— Csak mondja meg és ne féljen semmitől és senkitől, — bátorította az orvos.

— Azt is mondotta az ősz ember, hogy abban a perczben, a melyben elarulum álmodtam, meg fogok azonnal nému l n i, — szólt a legény kissé bátorítatlan hangon.

Alig hagyta el az orvos a házat s alig rohogott el kocsján, a fiu ismét mely hysztericus álomba merült.

A mai nap folyamán, mint értesülünk, számos előkelő orvos látogatta meg a mélyen alvó hysztericus nyemdászsegédet.

Megöllek.

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, okt. 11.

Összekocczanások, verekedések alkalmával, haragosok között gyakran felhangzik ez a szó:

— Megöllek!

Már hogy áll-e az illető a tervének, sikerül-e a szándéka, az a helyzettől s a dolgok körülményeitől függ. Ilyenkor rendszeren megvillan egy kés, vagy balta, melyhez a következő perczben az áldozat kiömlő vére tapad.

Ma délelőtt hangzott fel ez a szó a Miklós-utcában a délutáni csendben:

— Megöllek!

Zimonyi István kergette kezében egy félméteres késsel, a — testvérét, ki nem akart neki pénzt adni.

A házbéliek megakadályozták véres tetének kivitelében.

Közben rendőrt futottak, kikbe szintén belekötött az atyafi. A rendőrök azonban lefűlelték s bekisérték a városházára.

Innen azonban ügyét átteszik a kir. ügyészhez.

Táviratok.

Az udvar Gödöllőn.

Budapest, október 11. (A »Debreczen« eredeti távirata.) A király gödöllői tartózkodása alatt naponkint délután 2 órakor vadászni megy. Tegnap egy páratlan nagyságu vaddisznót lőtt. Gizella főhercegnő, a kit 15-ére vártak, ma reggel megérkezett Gödöllőre. Érkezése után azonnal meglátogatta Erzsébet királynét. Ma délután tiszteletére udvari ebéd volt. Mária Valéria főhercegnő gyermekeivel 15-én érkezik Gödöllőre.

A bratkovicei huszárok elitélése.

Budapest, okt. 11. (A »Debreczen« ered. táv.) A bratkovicei huszárok közül, a kiknek Diószegi őrmester meggyilkolásában részük volt, a hadbíró-ság kettőt halálra, nyolcat pedig várfogságra ítél.

A receptzio a szentesítés előtt.

Budapest, okt. 7. (A »Debreczen« eredeti távirata.) Ma délelőtt a főrendiház és képviselőház egyesült bizottsága Szilágyi Dezső elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen miután konstataáltak a receptzio törvényjavaslat szövegének a helyességét, elhatározták, — hogy azt a legfelsőbb helyre szentesítés végett felterjesztik.

Budapest új főkapitánya.

Budapest. A »Neues Pester Journal« szerint Splényi Ödön báró főkapitánynya való kinevezetése bevezetett dolog.

Konstantinápolyi forradalom.

(Budapest, okt. 11. (A »Debreczen« ered. táv.) Naponkint több-kisebb nagyobb összeütközések vannak a törökök és örmények között. Tegnap estig nyolcvanhárom holttestet adtak át a pátriarkatusnak.

Törvénytörés.

A szobaur.

A járásbírósnál mulatságos jelenet játszódott le tegnap. G. I. azzal vádolta ugyanis H. Dezső hivatalnokot, hogy az, az ő feleségéről kevésbé hízalgon nyilatkozott volna mások előtt.

Járásbíró a szokásos kérdések után kéri a panaszt, hogy adja elő az esetet.

Panasz: Hát kérem, úgy volt a dolog, hogy a t. vádlott ur, nálunk volt szobaur másfél évig, mialatt pontosan fizette a tizenkét forintot havonként. Egyszer azonban felmondott és elment. Mások előtt pedig azt mondta, azért ment el, mert a feleségem — kaczerkodik.

Vádlott: Tagadom.

Panasz: Ezennel gyávának nyilvánítom.

vánitom, mert nem meri bevallani azt, a mit egyszer kimondott.

Vádlott: Maga még gyávabb.

Járásbíró: Figyelmeztetem a feleket, hogy a kölcsönös sértegetésektől tartózkodjanak.

Vádlott: Ő kezdte.

Panaszos: No, hát én vagyok a hibás? Ő kezdte kérem, mikor azt mondta, hogy a feleségem kaczer.

Vádlott: No hát mondjuk, hogy az.

Panaszos: Tessék csak bíró ur vigyázni, bár beismeri!

Vádlott: Be hát. De azt tagadom, hogy velem kaczerkodott volna.

Panaszos: Hát mondja akkor, kivel?

Vádlott: Megmondhatom.

Panaszos: Csak rajta!

Vádlott: Hát, hát a szomszédban lakó — hadoagygyal.

Panaszos: (homlokához kapva.) Igaza van. Oh! én ostoba! (a bírónak fordulva) Visszavonom a panaszt.

Panaszos és vádlott karonfogva elbegnek.

Közgazdaság.

Sertéskereskedőink figyelmébe.

A földművelési m. kir. miniszter 73960/III. sz. a. a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatóságához:

F. é. jul. hó 5-én 45228 sz. a. kelt rendeletem hatályon kívül helyezése mellett minél szelesebb körben való azonnali közhírre tétel végett értesitem a törvényhatóságokat, hogy tekintettel a kőbányai serépiacznak fontos közgazdasági érdekeink által megkövetelt hivatásának mielőbbi visszaadhatására és ennek következtében az e célból szükséges munkálatok haladéktalan megkezdésére, a kőbányai sertések kivételével, sertéseknek a Budapest ferencvárosi rendező pályaudvar petroliumraktár rakodójára külön engedély nélkül való behozatalát f. é. okt. 5-től kezdve további intézkedéséig megtiltom. A sertésekre nézve ragadós betegséggel fertőzött községekben származó sertéseknek azonnali levágás végett az említett rakodóra való szállítását azonban a hozzám intézett kérvények alapján esetrelételeg engedélyezni fogom, az 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli kérvényeknek a szállító és vevő nevét, a feladásra szolgáló vasut állomást és a sertések pontos darabszámát is tartalmaznia kell.

A kérvényre ezenkívül, vagy az elsőfoku hatóság, vagy a sertések származási helyére nézve illetékes hatósági állatorvos által azon záradék vezetendő, melyben igazolja, hogy a sertések fertőzött udvar, vagy azzal tőszomszédságban levő udvar sertés állományának részét képezik. — A kérvények elintézéséről a törvényhatóság első tisztviselőjét távirati fogom értesíteni, ki is különben, felelősége terhe alatt köteles arról gondoskodni, hogy határozatom a fel és az illó vasuti állomás főnökének azonnal tudomására jusszon. A fertőzött községekben származó sertések szállításának feltételei a következők: 1. A sertések közvetlenül a marhahordó állomásra való szállítás előtt a helyszínen hatósági állatorvos által vizsgálandók meg. 2. A fertőzésre gyanus, de látszólag egészségesnek talált sertések a legközelebbi vasuti rakodóra lófogatokon szállítandók, mely fogatok minden szállítás után alaposan fertőtlenítenendők. 3. A sertések szállítását körül követendő eljárásra nézve meg f. évi június hó 1-jén 36500 sz. a. kelt körrendeletem 5-ik számú mellékletének határozmányai is legszigorubbantartandók és ellenőrizendők. 4. Az ezen szállítványokat kísérő szabályszerű marhalevelek első lapján fent feljegyzendő: „Fertőzés gyanus állatok. Azonnali levágásra.” Az állatok származási helyének vizsgálatára vonatkozó záradék törliendő. 5. A sertések ferencvárosi rendező pályaudvar petrolium raktár rakodójára érkezés után, lófogatokon, közvetlenül a henteshez szállítandók és legkésőbb 48 óra alatt leszurandók. 6. Az általam adott engedély keltétől számítandó

10 nap alatt igénybe nem vett szállítási engedély hatályát veszti. — Kelt Budapesten, 1893 szept. 20. Festetics s. k.

REGÉNY.

A szerzetes.

Írta: Gallovich Jenő.

Görnyedjen reggeltől estig poros, szűk irodában. Rakjon betűket betű, számokat számok mellé, maradjon érzéketlen a szabadság, a paloták ormait bearanyozó éltető meleg nap-sugár iránt? Korék legyen egy gépezetben, a melynek működését talán szivből, lélekből utálja s a melynek működése talán homlok-egyenest ellenkezik az ő ideális, rajongó képeze etével, magasztosárt hevülő természetével.

Máshova fordul kenyérért. Van ereje. A klastromban a testvérek valamennyien emlékeztek még a kápolna harangra, a melyet ő egymaga emelt fel s tartott mindaddig, a míg azt a toronyba felerősítették. Hogy csodálták, a mikor az ezüst forintos nagyságu vasdarabokat minden nagyobb erőfeszítés nélkül tört ketté. Azután kitűnő lövő. Egy alkalommal 25 lövés közül a pique ászból huszszor lötte ki a piquet.

A levegő egyre hűvösebb és hűvösebb lett. Az égboltozatról már eltűntek a csillagok s a felbukkanó nap halvány pirral öntötte el az égboltozatot.

A szerzetes magában tépelődve, elhatározása felett küzködve, ért ki a ligetbe. A megsárgult fakról nesztelenül hullott le egy-egy száraz falevél a földre. Az első hajnali nap-sugár végig csillogott a czirkusz hatalmas kupoláin és pár pillanat múlva vastag, reszkető arany sávval vonta azt be.

A férfiúnak eszébe jutott kedvese. Mint egy véghetetlenül édes alom tint fel most előtte az a sokszor elképzelt boldogság. És ez erőt nyújtott neki elhatározásához.

Reggel, a mikor az ég teljesen kitisztult, a nap erős intenzív fényvel ragyogta be az óriási világvarost és a megenyhült levegőben a kellemes életet adó hársfa-illat vibrálni kezdett. Pál, az ideális szerzetes jelentkezett a czirkusz igazgatójánál és elszereződött erőművésznek.

II.

A ligetben hervadt akác levelet fűt a szél, a levegőn megérezte, hogy alkonyodik.

Az izzólámpák által bevilágított czirkuszban folyt az előadás. A szerzetesből lett erőművész egészen beletalálta magát újszerepébe. Mutatványokat végeztetett a Blondin nevű elefánttal, táncoltatta a dresszirozott medveket, majd darabokra tördelte az ezüst forintos alakú vaslemezeket és lötte ki husz lövés közül a pique ászból huszszor a piquet.

Az előadások után teljesen meg volt magával elégedve. A mikor haza ment, karjaiba emelte a gyönyörű szép asszonykát s ajkaiak hosszú, perczekig tartó, szenvedélyes, édes forró csókba forrtak össze; elfeledett mindent, ami boldogságán kívül állott. Elfelelte, hogy erőművész s hogy egy órával előbb óriási közönség előtt mutatványokat végeztetett a fehér elefánttal, a lomha, hosszú szőrű medvével s hogy vasakat tördelte s csak annyira emlékezett, hogy nagyon, véghetetlenül boldog, hogy mellette van a közönség kedvence, Marietta, a ki egészen az övé.

A gyönyörrel teli napok azonban hamar véget értek. Két hónapig éltek gyönyörben, boldogságban, a második hó végén azonban az asszonyka megunt a sok édességet és más körbe vágott.

Az udvarlók serege között nevelkedett nő, zaj, fény, pompa után vágyott.

Egyhangúnak találta életét s lelkében rendkívül bosszantónak, émylyítőnek tűnt föl a férfi erős, változatlan szerelme, megingathatatlansága.

Es ment mindenfelé, ahol udvarlókka lálkozhatott. A férfi egybekulesolt kezekkel, könnyes szemekkel kérte mindig, hogy maradjon és az asszony mindannyiszor kaczagva vonta karjai közé könyektől ázott arcát és mosolygva ígért meg mindent; de mintha csak

kedvét lelné abban, hogy a férfit gyötörje, lelketlenül kizozza, keserű sokogásra készítve büszkeségét a porba tiportassa vele: mindenki-vel kaczerkodott.

Asszony volt, udvaroltatott magának s mintha nem tudta volna, mennyi keserűséget okoz akkor a férfinak, a mikor a piszkos lelek alacsony hasznosulásból moudott ostoba bókjait elfogadja és vigan mulat alacsony jellemű emberek társaságában.

Megtört fejjel, tehetetlenül boldogtalanságában rogyott össze az erős férfi. Egész boldogság, melyről éjjelenként álmodozott, széjjel foszlott; a gyönyör, az édes nyugalom, a mely ragyogó színekkel betutott fatyolként lebegett szemei előtt, össze van tépve. Boldogságról, derülről álmodozott, s boldogtalanság, sötétség lett osztályrésze.

Egy ideig türt; szelid megadással engedte át magát sorsának, erősen hitte, hogy az asszony vissza fog térni hozzá.

Mióta magának tudta azt a szép asszonyt, minden tette abban összpontosult, hogy boldoggá tegye őt s derülté, ragyogóvá varázsolja neki az életet. Eldobta büszkeségét s dolgozott szünet nélkül, hogy csak meglegedettnek, boldognak láthassa azt, aki neki öröme, boldogsága, kedvtelése, szerelme, gyönyörűsége, mindene volt.

(Folyt. köv.)

Tőzsde.

Budapesti gabontőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. órákor. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.28—30.
Tavaszi buza márcz.—apr.-re	6.71—73.
Őszi rozs	5.68—79.
Tavaszi rozs	6.04—06.
Őszi zab	5.60—62.
Tavaszi zab	5.86—88.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.46—48.

Bécsi gabontőzsde.

— Érkezett d. e. 11 20 p. órákor. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.68—70.
Tavaszi » márcz.—apr.-re	7.06—07.
Őszi rozs	6.25—26.
Tavaszi rozs	6.43—44.
Őszi zab	6.06—08.
Tavaszi zab	6.24—25.
Tengeri máj-jun.-ra	4.79—80.

Debreczeni városi színház.

Idény bérlet. 10. Páros bérlet.

Szombaton, 1895. okt. 12-én:

A minta férj.

Vigjáték 3 felvonásban.

Nagy szőnyeg-raktár

Kossuth-utca

KARDOS LÁSZLÓ

üzletében.

Ujjonnan berendezve, szép tágas, világos teremben választhatók a legjobb és legszebb futó darabos és szalon szőnyegek, butortakarók, ágy- és asztalterítők, utazó pokróczok, flaneltakarók, amerikai bőrvásznak, valódi angol Lynoleum és viasz-parquet.

'Kegyelet' temetkezési intézet

Debreczenben. Tisza-palota kenyér-piacz.

(Fodor József volt helyiségébe.)

Van szerencsém a n. é. közönség figyelmét felhívni ujonnan felszerelt polgári és disztemetkezési intézetemre, mely a mai kor kívánalmához képest van berendezve. És az eddigi árakat 30% kamattal szállítottam le.

Ugy hogy egy	eddigi	30	frtos	temetés most	21	frt.
egy	>	60	>	>	>	42
egy	>	200	>	disz temetés most	140	>
egy	>	400	>	>	>	280
egy	>	500	>	l. oszt. gála	>	350
egy	bársonyos temetés 70 frttól feljebb.					

A midőn a n. é. közönség figyelmét felhívom arra a körülményre, miszerint a versenynek szabad tért engedjenek, mert ez csakis a n. é. közönségnek előnyére van, felkérem előadandó szomorú eset bekövetkeztével, hogy becses bizalmukkal megtisztelni, a tiszta valóságról és eljárásomról meggyőződni sziveskedjenek.

Kérve a n. é. közönség bizalmát és támogatását, biztosítom a legszolidabb, pontos, figyelmes rendezésről és kiszolgálásról

teljes tisztelettel:

Kernáts Gyula,

1379/1895. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbiróságnak 20720/1895. P. számú végzése folytán közhírré tételik, miszerint Gelberger Dávid debreczeni lakos részére Csuth István és neje vámospércsi lakosoktól 150 frt tőke, ennek 1895. évi jul. hó 7. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 42 frt 10 kr perköltség erejéig 1895 évi aug. 29-én bíróság lefoglalt és 400 frtra becsült szekér és terményekből álló ingóságok **1895. évi okt. hó 15-én d. e. 8 órakor** kezdetét veendő és Vámos-Pércsen alperesek lakásán megtartandó nyilvános birói árverésen a legelőbbit ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Debreczen, 1895. évi szept. hó 27.

Török Péter
birói kiküldött.

ROZSALAJOS

női divattermében

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Tulhalmazott raktár miatt

a következő cikkek

➔ bámulatos olcsó árban ➔

lesznek eladva.

Divatos őszi kabátok és Gallérok, **Téli kabátok,**
Bundák, Körköpenyek, Plüsch Jaquetek, Plüsch
Modell Gallérok, különféle szörme Gallérok.

Gyermek köpenyek és Bakfisch-kabátok, Selyem, szövet és házi Blousok, Reggeli ruhák, Matiné, Gyermek ruhácskákban különlegességek, Muffok, Sapkák, szörme áruk.

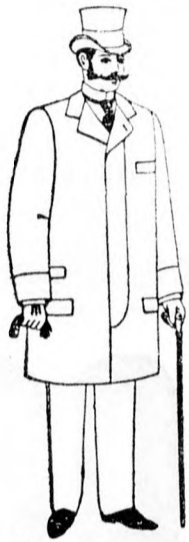
Párisi **női és leány kalapok,** gyermek felöltők és bábók

➔ bámulatos olcsó árban ➔

Az ország legnagyobb és legrégebb
férfi-, fiu- és gyermek-
RUHÁK RAKTÁRA

fennáll egy félszázad óta.

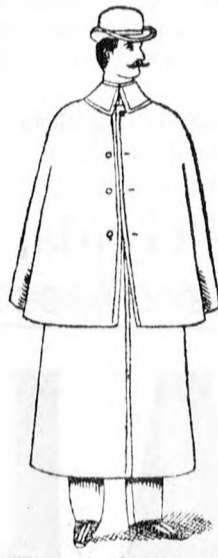
Az 1895-6-iki őszi és téli idény újdonságai:

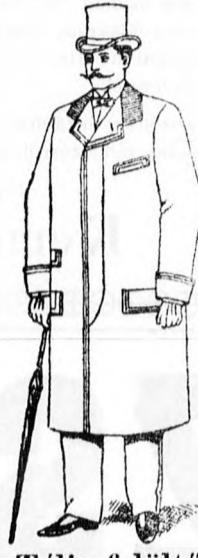
Őszi felöltő
11 frt
és feljebb.

Öltöny
13 frt 50 kr.
és feljebb.

Utazó köpeny
17 frt
és feljebb.

Téli felöltő
18 frt
és feljebb.

Gyermek
Costüm 5 frt
és feljebb.

NEUMANN M.

Debreczen, főtér, a főposta átellenében.

Az üzletház elvei: Lelkiismeretes kiszolgálás, szigoruan megállapított és minden darabon **feltüntetett határozott árak.**

Saját raktárak:

Budapest: IV.: Múzeum-körut 1.
 Bécs VI.: Mariahilferstrasse 35.
 " IV.: Wiedner Hauptstrasse 8.
 " I.: Kärthner-Strasse 31.
 Nagy-várad: Bémer-tér, kishidfőnél,
 Lévy-ház.
 Temesvár: Belváros, Hunyady-u. 64
 Belgrád: Fürst Michael-Strass 4.

Fiume: Corso 497.
 Ujvidék: Grand Hotel mell tt.
 Sofia: Alexander-platz 1.
 Triest: Via Ponto Rosso 1.
 Zágráb: Ilica 6. Grand-Hotel.
 Sarajevo:
 Kragujevac:
 Nisch: stb., stb

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.